№ 28 ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ ՄԱՐՏԻ 10 1892 ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ ՄԱՐՏԻ 10 № 28

ՔՍԱՆԵՐՈՐԴ ՏԱՐԻ

ՄՇԱԿ

Տարեկան գինը 10 րուբլի, կէս տարվանը 6 րուբ.
Առանձին համարները 7 կոպէկով.

Թիֆլիսում գրվում են միմիայն խմբագրատանը։

Մեր հասցէն. Тифлисъ. Редакція «Мшакъ».
կամ Tiflis. Rédaction «Mschak».

Խմբագրութիւնը բաց է առաւօտեան 10—2 ժամ
(բացի կիրակի և տօն օրերից)

Յայտարարութիւն ընդունվում է ամեն լեզուով.

Յայտարարութիւնների համար վճարում են
իւրաքանչիւր բառին 2 կոպէկ.

ՆԵՐԿԱՅ 1892 ԹՒԱԿԱՆԻՆ

20-ՐԴ ՏԱՐԻ „ՄՇԱԿ“ 20-ՐԴ ՏԱՐԻ

ԳՐԱԿԱՆԱԿԱՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԼՐԱԳԻՐ

Հրատարակվում է Թիֆլիսում, նոյն գծով և նոյն պրոգրամայով։ Մենք ստանում ենք սեփական ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ.

«ՄՇԱԿԻ» տարեկան գինը 10 րուբլի է, տասն և մէկ և տասն ամսվանը՝ 9 ր., ինն և ութ ամսվանը՝ 8 ր., եօթ ամսվանը՝ 7 ր., վեց ամսվանը՝ 6 ր., հինգ ամսվանը՝ 5 ր., չորս ամսվանը՝ 4 ր., երեք ամսվանը՝ 3 ր., երկու ամսվանը՝ 2 ր., մի ամսվանը՝ 1 րուբլի։

Գրվել «ՄՇԱԿԻՆ» կարելի է ԽՄԲԱԳՐԱՏԱՆԸ (Բարօնսկայա և Բազարնայա փողոցների անկիւնում, Թամամշեվի տանը).

Կայսրութեան ուրիշ քաղաքներից «ՄՇԱԿԻՆ» գրվելու համար պէտք է դիմել հետեւեալ հասցէով. ТИФЛИСЪ, Редакція газеты «МШАКЪ», իսկ արտասահմանից. Tiflis, Rédaction du journal armenien «MSCHAK».

Յայտարարութիւններ ընդունվում են թէ հայերէն, թէ ռուսերէն և թէ օտար լեզուներով. բառին վճարվում է 2 կոպէկ.

«Մշակի» առաջին երեսի վրա մասնաւոր յայտարարութիւններ չեն տպագրվում, այլ տպագրվում են միմիայն՝ լրագիրների յայտարարութիւնները, մահացուցակները և պաշտօնական հաստատութիւնների յայտարարութիւնները, որոնց համար կրկնակի է վճարվում։ Մահացուցակի տպագրելը առաջին երեսի վրա արժէ 4 րուբլի, իսկ չորրորդ երեսի վրա՝ 2 րուբլի։

(№ 127) Խմբագիր-հրատարակող ԳՐԻԳՈՐ ԱՐԾՐՈՒՆԻ

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

Կիրակվայ ժողովը.—ՆԵՐՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ. Աջնիւ գրական վարմունք. Թեմական պատգամաւորի ընտրութեան ժողով. Ծխականների ցուցակների տարբերութիւնը. Նամակ Բագուից. Նամակ խմբագրին. Նամակ խմբագրին. Նամակ խմբագրին. Ներքին լուրեր.—ԱՐՏԱՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ. Քաղուածքներ արտասահմանեան լրագիրներից. Կ. Պօլսի ընտրութիւնները. Արտաքին լուրեր.—ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ.—ԲՕՐՍԱ.—ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ.—ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ. Մի քանի խօսք.

ԿԻՐԱԿՎԱՅ ԺՈՂՈՎԸ

—

Կաշխատենք ամփոփել այստեղ այն միտքը, որ պատիւ ենք ունեցել արտայայտել մարտի 8-ի կիրակվայ ժողովում, ժողովի նախագահ Թեմիս առաջնորդի և պ.պ. պատգամաւորների առջև։

Առհասարակ ընդունված է օրէնքով որ միայն այն տեսակ ժողովներ կարող են օրինական համարվել, որոնք վերջնականապէս կազմակերպված են և իրանց մէջ որպէս օրգանական բաղադրեալ մարմիններ ամփոփում են իրանց բոլոր բաղկացուցիչ մասնիկներ։ Երբ այդ բաղկացուցիչ մասնիկներից մէկն ու մէկը բացակայ է, ժողովը ամփոփ չէ, ուրեմն վաւերական, օրինական չէ։

Ժողովի ոչ օրինական համարվելու պատճառներ երկուսն են. մին որ այդ ժողովում բացակայ են ամբողջ մի ընտրողական շրջանի ընտրված ներկայացուցիչներ, այն է Հաւլաբարի Լուսաւորիչ եկեղեցու ծխականների ներկայացուցիչներ, երկրորդ՝ որ երկու ուրիշ ընտրողական շրջանների, այն է Հաւլաբարի Էջմիածնեցոց եկեղեցու ծխականների և Կումիսի գործակալութեան կողմից հանդէս են գալիս կրկնակի ներկայացուցիչներ, որոնցից առաջինների կամ երկրորդների լիազօրութիւնների որոշելը կախված է ոչ իրան ժողովրդից, ոչ էլ Թեմական առաջնորդից, այլ բարձր իշխանութիւնից, բարձր ատեանից, սինօդից։ Քանի որ ժողովրդի և առաջնորդի մէջ վէճ կայ, այդ տարաձայնութիւնների վճիռը միմիայն սինօդը կարող է լինել։ Եւ իրաւ, երեւակայեցէք, որ առաջին ընտրութեան ժամանակ ընտրված է Պետրոսը, իսկ վերընտրութեան ժամանակ Պօղոսը. դեռ չը սպասած թէ բարձր ատեանը որոշէ առաջինի կամ երկրորդի լիազօրութիւնների վաւեր կամ անվաւեր լինելը, Թեմական առաջնորդը կարգադրում է թէ ընդհանուր ժողովում քուէ տալ իրաւունք ունեցողը Պօղոսն է. և նա տալիս է իր քուէն։ Ապա բարձր ատեանը վճռում է որ քուէ տալ իրաւունք ունեցողը Պետրոսը պիտի լինէր. պարզ է որ այնուհետև Պօղոսի տուած քուէն ոչ թէ միայն անվաւեր պիտի համարվի, բայց և նոյն ամբողջ կայացած ժողովն էլ պիտի անվաւեր համարվի, քանի որ այդ մի հատ քուէն կը դառնայ բեկման (կասացիայի) առիթ կայացած ամբողջ ժողովի։

Գալով այն խնդրին, թէ մի ամբողջ ընտրողական շրջան չունի այստեղ իր ներկայացուցիչներ և այդ շրջանը խպառ ջնջված է ընտրողական ցուցակներից, մենք կը յիշեցնենք այստեղ մի փաստ, որը ցոյց է տալիս, որ նոյն իսկ մեր հակառակորդները համաձայն են մեր կարծիքի հետ։ Նորերուստ, երբ Մողնու եկեղեցում ծխական պատգամաւորների ընտրութիւններ էին կատարվում, մեր հակառակ կուսակցութեան պարագլուխներից մին եռանդոտ կերպով բողոքում էր այն իրողութեան դէմ, որ այդ եկեղեցու ծուխին պատկանող երկու ծխականները, մոցրած չը լինելով ծխականների ցուցակի մէջ, զրկված էին մնացել իրանց ձայնը ընտրութեան ժամանակ տալու իրաւունքից։ Ամեն ազնիւ մարդ պարտաւոր է արդարութեամբ վերաբերվել և դէպի իր հակառակորդներն էլ։ Այո, այդ դէպքում մեր հակառակորդները կամ նրանց պարագլուխներից մին հանդիսացան արդարութեան և ուղղակի արած իրաւունքի պաշտպան։ Սակայն ո՛րքան մեծ զանազանութիւն կայ երկու ծխական անհատների իրաւազուրկ լինելու իրողութեան և ամբողջ ընտրողական շրջանի ընտրողական ձայնից զրկված լինելու իրողութեան մէջ։ Առաջին դէպքում փնասվում է միմիայն անհատի ընտրողական կամքը, իսկ երկրորդ դէպքում զրկվում են ձայն տալու իրաւունքից երեք մարդիկ, որոնցից ամեն մէկը արդէն ոչ թէ անձնական ընտրողական կամք է ներկայացնում, այլ հարիւրաւոր ընտրողների հաւաքական ընտրողական կամքը։

Եթէ մեր հակառակորդները Մողնու ծխական ընտրութեան ժամանակ արդար բողոք են յայտնել, յոյս ունենք որ ներկայ դէպքումն էլ նրանք նոյնանման հայեցակէտից խնդրի վրա նայելով, բարոյապէս պարտաւորված կը զգան իրանց և ներկայ ժողովն էլ անվաւեր համարել, մի ժողով, որից բացակայ է նրան կազմակերպող օրգանական բաղկացուցիչ մասնիկներից մէկը, այն էլ մի ամբողջ ընտրողական շրջան։ Յոյս ունենանք, որ նրանք այդ կը խոստովանեն, եթէ միայն նրանք ցանկութիւն չունեն ամեն նոյնանման երեւոյթներին գործադրել այլ չափ և այլ կշիռ։

Ի վերջոյ մենք պնդում ենք, որ չը նայելով, որ մենք բացարձակապէս դրեցինք Թեմական պատգամաւորի մեր թեկնածութիւնը, բայց եթէ իմանայինք էլ, որ այս կամ այն իրաւազուրկ ծխական շրջան մեզ անտարակոյս սև քուէ կը տայ, մենք դարձեալ նոյն եռանդով կը պաշտպանէինք այդ տեսակ ծխական ընտրողական շրջանի բռնադատված իրաւունքները։

Այդ բոլորն աչքի առջև ունենալով, և նկատի առնելով մեր պարտաւորութիւնը բարձր պահել բարձրագոյն ատեանի պատիւը, մենք մեզ իրաւունք չենք համարում մասնակցել մի ժողովի պարապմունքներին, որն իր մի քանի բաղկացուցիչ մասնիկներից զուրկ լինելով, նրա ամբողջ կազմակերպութիւնը դեռ ևս վաւերացրած չէ բարձր ատեանի վախճանական վճռով։ Ուստի անվաւեր համարելով այդ ժողովը, որի կազմակերպութեան մի քանի վիճելի հարցերի վերաբերմամբ բարձրագոյն ատեանը դեռ ևս չէ կայացրել և չէ արտասանել իր վերջնական բարձրագոյն վճիռը, ցաւելով յայտնում ենք, որ օրինական չը համարելով այդ ժողովը, մասնակցելու չենք ժողովին և սրբազան նախագահից ներողութիւն խնդրելով, բողոքում և հեռանում ենք ընտրողական դահլիճից։

Գ. Ա.

ՆԵՐՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ԱՋՆԻՒ ԳՐԱԿԱՆ ՎԱՐՄՈՒՆՔ

—

«Արձագանք» լրագիրն ասում է, որ 1884 թւին Արիստակէս եպիսկոպոս Սեդրակեան կաթողիկոսական ընտրութեան ժամանակ Խրիմեանի անուան տակ գրեց «ոչ ընտրեմ։»

«Արձագանքի» խմբագիրը սովորութիւն ունի որ և է միտք յայտնել դիտմամբ այնպէս լուսաբանելով, որ ընթերցողը մոլորվի։

Փաստն այս է. իրան պ. Արգար Յովհաննիսեանին շատ լաւ յայտնի է թէ ինչի ինքն պ. Յովհաննիսեան, Արիստակէս եպիսկոպոսը և շատ ուրիշ ընտրողներ Խրիմեանին «ոչ ընտրեմ» գրեցին։ Դա ոչ թէ այն պատճառով էր, որ չէին համակրում Խրիմեանին, այլ այն պատճառով, որ 1884 թւին բոլորն էլ կամենում էին կաթողիկոսական գահի վրա Ներսէս Վարժապետեանին բազմած տեսնել։

Այո, 1884 թւին ամենքը այն ատենան ցանկանում էին ընտրված տեսնել Ներսէսին, որ մինչև անգամ պայմանաւորվել էին զոհել Խրիմեանին։

Իսկ դա գրական ազնւութիւն չէ մոլորեցնել ընթերցողին և յեղաշրջել փաստերը, կամ դիտմամբ սխալ կերպով լուսաբանել իրողութիւնները որ և է անձնաւորութեան վրա ստուեր գցելու նպատակով։

Գ. Ա.

ԹԵՄԱԿԱՆ ՊԱՏԳԱՄԱՒՈՐԻ ԸՆՏՐՈՒԹԵԱՆ ԺՈՂՈՎԸ

—

Համաձայն Թիֆլիսի Թեմական առաջնորդի յայտարարութեան, մարտի 8-ին, կիրակի օր, պէտք է գումարվէր քաղաքի և գաւառական ծխական պատգամաւորների ժողով, Թեմական պատգամաւոր ընտրելու համար։

Վանքի մայր եկեղեցում նշանակված էր պատարագ, որից յետոյ պատգամաւորները գումարվելով առաջնորդարանի դահլիճում, պէտք է ընտրութիւն կատարէին։ Զը նայած անտանելի եղանակին և յորդ անձրևին, վանքի բակը լի էր անհամար բազմութեամբ, որը մեծ հետաքրքրութեամբ սպասում էր ժողովի հետևանքին։

Ժամը 12-ին պատգամաւորները սկսեցին հաւաքվել առաջնորդարանի դահլիճը։ Թիֆլիսի թեմից բոլոր պատգամաւորների թիւը 103 է։ Դրանցից 69 քաղաքի՝ 23 եկեղեցիներից, իսկ 34-ը թեմի 17 վիճակներից (որոնցից երկու վիճակ նոր են աւելացրած)։ Սակայն քաղաքի 69 պատգամաւորների փոխարէն հրաւիրված էին 66 պատգամաւորներ, որովհետև Մամբրէ եպիսկոպոսը ս. Լուսաւորիչ եկեղեցին բոլորովին հանել է ցուցակից, զրկելով նրա պատգամաւորներին մասնակցելու իրաւունքից։

Պատգամաւորական ժողովին նախագահում էր Մամբրէ եպիսկոպոսը։ Տեղական նահանգական իշխանութեան կողմից ժողովին ներկայ էր պաշտօնեայ Մ. Ամիրով։ Մտնելով դահլիճը Մամբրէ եպիսկոպոսը՝ ողջունեց պատգամաւորներին։

Նախ քան պատգամաւորների ցուցակ կարդալը՝ Մամբրէ եպիսկոպոսն ասեց. «Մեր բոլոր պատգամաւորների թիւը 100 է։ Այստեղ ներկայ են 90 հոգի։ Համաձայն Կովկասի փոխարքայի կողմից տուած հրահանգի՝ եթէ ամբողջ թւի $^2/_3$ մասը ներկայ է, ժողովը կարելի է բանալ, և ես, իբրև նախագահ և առաջնորդ համարում եմ այս ժողովը բացված։» Ապա կարդացվեց պատգամաւորների ցուցակը։ Երևաց որ ներկայ են 95 պատգամաւոր։

Քաղաքի երկու պատգամաւորները՝ պ.պ. Ա. Մէլիք-Ազարեան և Ն. Ղազարեան անկարող լինելով ներկայ լինել՝ բաց գրութեամբ իրանց ձայները ուղարկել էին Մամբրէ եպիսկոպոսին, յայտնելով, որ այդ ձայները տալիս են պ. Գրիգոր Արծրունուն։ Ժողովից բացակայ էին ի միջի այլոց Թիֆլիսի քաղաքագլուխ իշխան Արգուտինսկի, և պ. Ա. Մանթաշեան։

Դեռ ժողովի պարապմունքը չը սկսած, նախագահին ներկայացրին երեք բողոքագիր։ Մինը Թիֆլիսի ս. Լուսաւորիչ եկեղեցու պատգամաւորների կողմից, որոնց առաջնորդը զրկել է մասնակցութեան իրաւունքից. միւսը Թիֆլիսի Էջմիածնեցոց եկեղեցու առաջին ընտրութեան ժամանակ ընտրված պատգամաւորներից և երրորդը՝ Կումիսի գործակալութեան առաջին ընտրութեան պատգամաւորներից։ Այդ բողոքագրերը ներկայացրին՝ բողոքատուների կողմից նշանակված հաւատարմատարները՝ պ.պ. բժշ. Տէր-Գրիգորեան, Ս. Լիսիցեան և Ա. Քալանթար (որովհետև բողոքատու պատգամաւորներին արգելված էր դահլիճը մտնել) և որոնք բողոքագրերը դրեցին առաջնորդի և կառավարութեան ներկայացուցչի առաջ, սեղանի վրա, առանց կարդալու, որովհետև ինքն նախագահը յայտնեց, թէ չէ ուզում որ կարդացվեն։ Ընդունելով այդ բողոքագրերը, Մամբրէ եպիսկոպոսը յայտնեց հետևեալը. «բողոքատուները այդ մասին բողոք են ներկայացրել Էջմիածնի ս. սինօդին. սինօդը պահանջել է ինձանից այդ ընտրութեան վերաբերեալ բոլոր թղթերը և դոկումէնտները՝ քննութիւն անելու համար։ Ես ուղարկել եմ այդ բոլորը. բայց մինչև այս րօպէն էլ ես ոչինչ տեղեկութիւն չունեմ սինօդից և այդ պատճառով ժողով եմ նշանակել։»

Ժողովականներից պ. Ա. Քալանթար պատասխանեց, թէ հէնց այն պատճառով, որ սինօդից չէ եկել վախճանական վճիռ, և ուրեմն բողոքող պատգամաւորների և նրանց տեղ երկրորդ անգամ ընտրված պատգամաւորների մասնակցելու հարցը դեռ չէ վճռված բարձրագոյն ատեանից, այդ պատճառով այսօրվայ ժողովը կայանալ չէ կարող։

Այդ միջոցին խօսք խնդրեց պ. Գրիգոր Արծրունին, և ասեց մի ճառ, որը տպագրվում է «Մշակի» ներկայ համարում։ Վերջացնելով իր խօսքը, պ. Արծրունին յայտնեց, որ շատ ցաւում է թէ ինքը, և թէ իր հետ այդ հարցում համակարծիք եղողները, որ չեն կարող մասնակցել մի ժողովին, որը կանոնաւոր չէ, ներողութիւն խնդրելով սրբազան նախագահից, որ ստիպված է հեռանալ ժողովից։ Այդ խօսքերից յետոյ անմիջապէս ժողովից դուրս գնացին 45 պատգամաւորներ, չը ցանկանալով մասնակցել այդ օրվայ ժողովին։ Նոյն օրը ժողովից հեռացած պատգամաւորները կազմեցին մի բողոքագիր սրբազան Մամբրէ եպիսկոպոսի և Էջմիածնի ս. Սինօդի անունով։

ԾԽԱԿԱՆՆԵՐԻ ՑՈՒՑԱԿՆԵՐԻ ՏԱՐԲԵՐՈՒԹԻՒՆԸ

Սրանից երկու տարի առաջ հոգևոր բարձրագոյն իշխանութեան կողմից [illegible] Թիֆլիսի կոնսիստորիային մի ընդհանուր հրաման, որով Թիֆլիսի բոլոր եկեղեցիների ծխերը [illegible]

[illegible]

Այժմ խնդիրը պատահմանը ծխերի ցուցակների տարբերութեան: Մեր կարծիքով աւելի նոր [illegible]

ցուցակները պէտք է ճիշդ համարել և արտայայտող բոլոր ծխերի, քան նախկինը և պէտք է նրանց բոլորին ծուխ համարել և իրաւունք տալ ձայն տալու և ընտրելու, եթէ ծխատէր քահանան ցուցակի տակ իր ստորագրութեամբ վաւերացնում է և նրա միաբան քահանան էլ, եթէ ունի, վկայում է:

Քահանայ

ՆԱՄԱԿ ԲԱԳՈՒԻՑ

—

Փետրվարի 28-ին

Նաւթային գործի ճգնաժամը դեռ շարունակում է մնալ իր բարձրութեան վրա. ոչինչ փոփոխութիւն, զգալի բարելաւութիւն չէ նշմարվում. Նաւթի պուդը $1^3/_4$—$1^1/_2$ կոպէկից աւելի չէ գնահատվում. դժգոհութիւնը ընդհանուր է: Հանքատէրերը և գործարանատէրերը չեն միայն դժգոհները, դժգոհ են նաև առևտրականներն ու մանրավաճառները. Բագուի առևտրական կեանքի հոգին՝ նաւթը իր ձախորդութեամբ դատապարտել է ձախորդութեան և ոչ նաւթային գործով պարապողների դրութիւնը: «Առևտուր չը կայ», «փող չը կայ» լսելի են լինում ամեն անկիւնից:

Այսպէս թէ այնպէս ապագայի յուսով կառավարվում են, մուրհակներ ձեռքից ձեռք տալով, 12, 14, նոյն իսկ 20$^0/_0$$^0/_0$-ով փող տալով, փող ստանալով մաքառում-դիմադրում են... թէև ոչինչ ջանք, ոչ մի աշխատանք չեն գործ դնում իրանց այդ դրութիւնից դուրս գալու համար:

Մեր նաւթատէրերը ճգնաժամի գլխաւոր չարժառիթները թողած առանց ուշադրութեան՝ զբաղված են երկրորդական-երրորդական, մանր մունր հաշիւներով, նեղքին աննշան և միանգամայն աննպատակայարմար փոփոխութիւններով: Նրանք— ճգնաժամի առաջն առած լինելու նպատակով՝ ընկսել են ծառայողների, բանուորների թիւը կրճատել, ռոճիկները պակասեցնել...

Ծառայողների թիւը կրճատելով՝ աւելանում է գործը. միւս մնացածների անելիքը կրկնապատկվում, եռապատկվում է. իսկ ռոճիկը... ռոճիկը ոչ միայն չէ աւելանում, այլ և պակասում է:

Կառավարիչը, որը մի նաւթահանք կառավարելով ստանում էր, օրինակ, 180 րուբլի ամսական, այժմ նոյն կառավարչին հարկադրում են երկու նաւթահանք կառավարելու 100 րուբլիով: Նաւթահանքի հաշւապահը ամսական ստանում էր 50 րուբլի.—այժմ նոյն հաշւապահին առաջարկում են բացի հաշիւներ պահելուց՝ և նաւթ յանձնել, նաւթ ստանալ 40 րուբլիով... Այսպէս էլ միւս ծառայողների՝ գործակատարների, ամսավարձ բանուորների, օրավարձ մշակների, արհեստաւորների վերաբերեալ:

Մեզանում դեռ աչքերով են գործ տեսնում և ոչ ուղեղով. ծառայողների արդար աշխատանքից ամսական 100—200 րուբլի անխղճաբար տնտեսածը նրանք գերադասում են, որովհետև շօշափելի կերպով յետ գցած են տեսնում, բայց թէ դրանք որքան վնասած են լինում գործին, որքան կորուստ են ունենում—այդ նրանք, կարծես—ըմբռնել չեն կարողանում...

***

ՆԱՄԱԿ ԽՄԲԱԳՐԻՆ

—

Էջմիածին, 2-ին մարտի

Խնդրում եմ ձեր լրագրի էջերում տեղ տաք այս երկտող նամակիս:

Թիֆլիսում այս տարի յունվարի 6-ի պատահած մեծ աղետի պատճառների քննութեան համար՝ նշանակված քննիչ մասնաժողովի և նրա քննութեան ժամանակ եղած մի կարգադրութեան վերաբերմամբ տեղական լրագիրներում հրատարակվեցան մի շարք սխալ կամ դիտմամբ աղաւաղված տեղեկութիւններ: Դրանցից մէկը, որը անշուշտ ներշնչված լինելով մի որոշ աղբիւրից, նենգութեամբ աշխատում էր տարածել, թէ Ղեւոնդ քահանայ Խարազեանի, Գէորգ քահանայ Գալստեանի և յայտնի Կոստանդին քահանայ Արարատեանի վերստին պաշտօնի հրաւիրելը եղած է ս. սինօդի կարգադրութեամբ, միանգամայն ընդմիշտ հերքված և խողութիւնը վերականգնած պէտք է համարել գեր. Գրիգորիս եպիսկոպոս Աղուանեանի «Кавказъ» լրագրին ուղղած հերքիչ հեռագրով:

Այս անգամ մենք ցանկանում ենք հերքել մի այլ սխալ նոյն մասնաժողովի վերաբերմամբ, որը մինչև այժմս շարունակում է կրկնվել նոյն տեղական մամուլի մէջ: Լրագիրները տարածեցին, թէ մասնաժողովը նշանակված է ս. սինօդից, մինչդեռ այդ եղած է ամենապատիւ Տէր-Տեղակալի կարգադրութեամբ: Նորին սրբազնութիւնը՝ կ ո ղ մ ն ա կ ի ա ղ բ ի ւ ր ի ց մ ի ա յ ն լ ս ե լ ո վ ողբալի աղետի գուժը և հեռագրով ստուգելով դրա ճշդութիւնը Վրաստանի և Իմերեթի առաջնորդ սրբազան Մամբրէ եպիսկոպոսից, իր անօրէնութեամբ անյապաղ նշանակեց վերոյիշեալ մասնաժողովը սոսկալի աղետի պատճառները քննելու համար:

Անդամ քննիչ մասնաժողովի՝ Յովհաննէս Սաղաթէլեան

ՆԱՄԱԿ ԽՄԲԱԳՐԻՆ

—

Մերվ, փետրվարի 20-ին

Անցեալ տարի տեղիս հայ համայնքը դիմեց Անդրկասպեան երկրի կառավարչին, խնդրելով նրանից թոյլտուութիւն տեղս մի հայերէն ընթերցարան ունենալ, որը մեր խնդիրքը յարգելով, տեղիս գաւառապետի միջոցով հետևեալն է գրում. «На представленіе ваше о разрѣшеніи торговому обществу гор. Мервъ открыть общественную читальню, Начальникъ области изъявилъ согласіе, съ тѣмъ, что выписывались только русскія изданія. Канцелярія сообщаетъ для объявленія обществу.

Ներկայ նամակովս տեղիս հայ հասարակութիւնը խնդրում է թոյլտուութիւն, պարզել ձեր լրագրի էջերում, արդեօք ի՞նչ պիտի հասկանանք «русскія изданія» խօսքերով,—հայոց թերթերը ու այլ գրեանք կարո՞ղ են կոչվել ռուսաց հրատարակութիւններ, ինչպէս Ռ ո ւ ս ա ս տ ա ն հրատարակված, թէ միմիայն ռուսաց լեզուով հրատարակվողներն են կոչվում ռուսաց հրատարակութիւններ: Այս բոլորից յետոյ թոյլ տուէք հարցնել՝—կարո՞ղ են արդեօք համեմատ սոյն հրամանի մեր գրադարանում պահվել հայերէն գրքեր ու թերթեր: Ցանկալի է, որ այս հարցը պարզվի:

Զ. Գ.

ՆԱՄԱԿ ԽՄԲԱԳՐԻՆ

—

Թիֆլիս, փետրվարի 20-ին

Պատիւ ունեմ հրապարակով յայտնել իմ խորին շնորհակալութիւնը այն յարգելի պ.պ. խմբագիրներին, հեղինակներին, թարգմանիչներին և մասնաւոր անձանց, որոնք չը խնայեցին իրանց նուիրատուութիւնը, թէ լրագիրներ և թէ գրքեր տալ Թէհրանի Ր ա ֆ ֆ ի ը ն կ ե ր ո ւ թ ե ա ն գրադարանին, որոնց անունները իր ժամանակին կարձանագրվեն գրադարանի մատեանում:

Որովհետև իմ անձնական գործերի պատճառով ստիպված եմ շուտով վերադառնալ Պարսկաստան, ուրեմն կը խնդրեմ այն յարգելի պարոններից, որոնք կը կամենային այսուհետև մասնաւոր ձեռքով իրանց նուիրատուութիւնները ուղարկել [illegible]

[illegible]

Բ Ա Ն Ա Ս Ի Ր Ա Կ Ա Ն

ՄԻ ՔԱՆԻ ԽՕՍՔ

Չը գիտեմ, ընթերցող, ո՞րն է աւելի զարմանալի— [illegible]

[illegible]

ձայնութիւններին վերջ դնելու նպատակով. այդտեղ ընդունվել է բարձրագոյն ատեանի իրաւասութիւնը վիճակային ընտրութիւնների նկատմամբ: Եւ յիշված թերթերն այդ խողութիւնն օրինաւոր յայտարարեցին, մինչև անգամ գոհութեամբ արձանագրեցին: Սակայն մի և նոյն աչքը, որը Շուշու անցքերը սպիտակ է տեսնում, Թիֆլիսի նոյնանման անցքերը իբր թէ ճիշդ որ, սև է նկատում: Սինօդը ի նկատի առնելով քաղաքիս մէջ մտքերի յուզված և վտանգաւոր դրութիւնը, մի դրութիւն, որ պարզ արտայայտվեց 600 ստորագրութիւն կրող հեռագրի մէջ,—սինօդը անհրաժեշտ է համարել միջամտել և խոհեմութեամբ կրքերի բորբոքման առաջն առնել. այս խողութիւնը ինչով է զանազանվում նախընթաց խողութիւնից: Այնու ամենայնիւ «Արձագանքը» և անանուն թերթն այս անգամ չտապեցին բարձրաձայն բողոքել թէ այդ՝ առաջնորդական իրաւունքների ոտնհարութիւն է, օրինազանցութիւն է: Ասացէք խնդրեմ՝ ո՞րն է վերջապէս մեր եկեղեցու օրէնքը—այն, թէ՞ այս: Եթէ Ղարաբաղում սինօդն իրաւունք ունի ընտրութիւնների վրա հսկելու, ինչո՞ւ մեր աստուածապահ Թիֆլիսի նկատմամբ է այդ իրաւունքից զրկվում: Երևի մի գաղտնիք կայ որ երկրորդ դէպքում այդ թերթերի աչքերն այնպէս էլ լաւ չեն կտրում.... հ ե ռ ա տ ե ս ո ւ թ ի ւ ն կոչված աչքացաւի պատճառով:

Համաձայն եմ—և ի՞նչպէս չը համաձայնվեմ—որ երբ մի ստորադիր հիմնարկութեան կամ պաշտօնեայի յանձնված են լինում յայտնի պարտականութիւնների հետ և յայտնի իրաւունքներ, առանց սահմանափակման, բացարձակ կերպով, բարձրագոյն ատեանը կարգապահութեան հակառակ գնացած կը լինի, եթէ ներս արշաւէ այդ իրաւասութեան մէջ: Բայց դեռ հարց է, այն էլ մեծ հարց՝ արդեօք մ ի մ ի ա յ ն առաջնորդին է տրված կաթողիկոսական թեմական ընտրութիւնների վրա հսկելու իրաւունքը:

Դրական օրէնքի մէջ այդ չէ ասված ոչ մի տեղ: Տրամաբանութիւնն էլ կատարելապէս այդ բանին հակառակ է: Ու այժմ մի կերպ հաշտվենք, որ վիճակներում հոգևորականութիւնն է ղեկավարում ընտրութիւններին, թէև այդպիսով ժողովրդի ցանկութեան ազատ արտայայտութիւնը մասամբ սահմանափակվում է: Բայց բոլորովին անկարելի է հաշտվել, որ այդ ղեկավարութիւնը լինի անկօնտրոլ, առանց վերահսկողութեան բարձրագոյն ատեանի կողմից: (Ս. Տեղակալն է, իբրև ազգային ընդհանուր ժողովի նախագահ, կաթողիկոսական ընտրութիւնների բոլոր աստիճանների վրա հսկողը. նրա իրաւունքն է և պարտականութիւնը նախատեսել, որպէս զի ոչ մի օրինազանցութիւն տեղի չունենայ և այդ պատճառով ընտրութիւնը անկանոն չը յայտարարվի: Սինօդն այս դէպքում գործում է միմիայն ս. Տեղակալի բարեհաճ առաջադրութեամբ. Տեղակալը կարող է պատուէրներ տալ և ուղղակի, զանցառնելով սինօդը:) Ճշմարիտ շատ ա ր տ ա ռ ո ց ի ն ա կ և ա ն ի մ ա ս տ բան կը լինէր, եթէ այն պաշտօնեայի ընտրութիւնը, որը պիտի գործէ ընդհանուր ազգային ժողովի մէջ առաջնորդի հետ հ ա մ ա հ ա ւ ա ս ա ր իրաւունքով, ի միջի այլոց նոյն իսկ ա ռ ա ջ ն ո ր դ ն ե ր ի վ ր ա ազգընտիր իշխանութիւն վերահասատելու նպատակով, կատարվէր առանց բարձրագոյն հիմնարկութեան վերահսկողութեան, միմիայն առաջնորդի տրամադրութեամբ, մինչդեռ ծայրագոյն վերահսկողութեանն են ենթարկված այնպիսի պաշտօնեաների ընտրութիւնները, որոնց գործունէութեան ասպարէզը թեմն է և միմիայն թեմը, և որոնք իրանց իշխանութեամբ առաջնորդին ոչ թէ համահաւասար, այլ ստորադրեալ են. այսպէս, օրինակ, անվիճելի է, որ քահանայի, երեցփոխի, ծխական դպրոցի հոգաբարձուի ընտրութիւնն այդպիսի կօնտրոլի ներքոյ է դրված:

Աւելին կասենք. ծայրագոյն վերահսկողութիւնն առաջին դէպքում՝ պատգամաւորի ընտրութեան ժամանակ ա ռ ա ւ ե լ ը ն դ ա ր ձ ա կ պիտի լինի: Համաձայն ամեն հասարակական կազմակերպութեան վերաբերեալ, դարերից ի վեր ընդհանրացած տարրական սկզբունքներին, երբ մի. որ և է իշխանաւորի (առաջնորդի) համար ստորադրեալ է կարգվում աւելի բարձր ատեանից, առանց այդ իշխանաւորի հաւանութեան չէ կարգվում. սակայն երբ նրա համար պաշտօնակից (թեմական պատգամաւոր) է ընտրվում և ընդունվում, նրա (առաջնորդի) հաւան կամ անհաւան լինելն ոչ մի նշանակութիւն չունի:

Սրանից մի քանի տարի առաջ Իմերեթի և Վրաստանի առաջնորդը հրաժարվեց քահանայ ձեռնադրել այնպիսիներին, որոնց մասին ինքն աննպաստ կարծիքներ ունենալով՝ իր հաւանութիւնը տուած չէր, թէև կենտրոնական վարչութիւնը խստիւ հրամայել էր ձեռնադրել: Այն ժամանակ «Արձագանքն» ու անանուն թերթը յայտարարեցին թէ այդ ըմբոստութիւն է: Իսկ ծանօթ դէպքում, երբ ստորադրեալը չէ ճանաչում բարձրագոյն ատեանի իրաւասութիւնը, այն էլ ժողովրդական ընտրութիւնների մէջ, դրանք այդ կարգապահութիւն և ամենապահութիւն են հրատարակում: Չէ՞ որ կամ անցեալ անգամ էին, կամ հիմա են այդ թերթերն իրանց համոզմունքների հակառակ խօսում, միշտ միատեսակ ոգևորութեամբ:

Եւ միամիտները հաւատում են դրանց ճշմարտասիրութեան: Ո՛րչափ հեշտ է այդպիսիների վրա ազդել. բաւական է յափշտակութեամբ թմբկահարել՝ իրաւունք և պարտականութիւն, պարտականութիւն և իրաւունք, ոտնձգութիւն, եկեղեցի, ազգ, վտանգ, վտանգ... և միամիտները պատրաստ են խրտնել:

Զարմանալի մարդիկ են:

Ստ. Լիսիցեան

նակցել այդ նուիրատուութեան, ուղարկեն ուղղակի հանգուցեալ Րաֆֆիի այրի՝ տիկին Մելիք-Ցակոբեանի հասցէին, որովհետև տիկինը պատկանեալ տեղը հասցնելու յանձն է առել:

Ընկերութեան գանձապետ՝ Վահան Մեսրովբեան

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Հարկաւոր ենք համարում հաղորդել այն, ինչ որ տեղի է ունեցել մարտի 8-ի ժողովում 45 պատգամաւորների բողոքելուց և դուրս գալուց յետոյ: Ընդհատումից յետոյ սկսելով պարապմունքները, ժողովականները սկսում են վիճել այն մասին, թէ արդեօք կարելի է ժողովը վաւերական համարել և շարունակել, թէ պէտք է փակել: Պատգամաւոր Անտոն Կորգանով այն միտքն է պաշտպանում, թէ պէտք է փակել ժողովը: Սրբազան Մամբրէ եպիսկոպոսը կրկին յայտնում է, որ ինքը ոչինչ տեղեկութիւն չունի սինօդին տուած բողոքների հետևանքի մասին, և այդ պատճառով նշանակել է ժողով: Մի քանիսները պնդում են, թէ պէտք է ժողովը շարունակել և ընտրութիւն կատարել: Մեծամասնութեամբ վճռւում է շարունակել: Ապա նախագահը հարցնում է, թէ ում են ուզում քուէարկել իբրև թեմական պատգամաւոր: Սպանդար Սպանդարեան առաջարկում է ընտրել Արգար Ցովհաննիսեանին, իսկ Արգար Ցովհաննիսեան առաջարկում է ընտրել Սպանդար Սպանդարեանին: Երկուսի քուէտուփն էլ դնում են և սկսում քուէարկել, մասնակցութեամբ 51 հոգու: Արգար Ցովհաննիսեան ստանում է 46 սպիտակ և 4 սև, իսկ Սպանդար Սպանդարեան՝ 43 սպիտակ և 7 սև:

—

Մեզ հաղորդում են, որ կիրակի օրվայ ժողովում պ. Արգար Ցովհաննիսեան մասնաւոր կերպով յայտնել է, որ ինքն յամենայն դէպս իրան չէ կարող թեմական պատգամաւոր համարել, որովհետև ծխական պատգամաւորների ձայների կէսից էլ պակաս է ստացել, այն է 46 ձայն, մինչդեռ ժողովը սկսվել է 95 պատգամաւորների ներկայութեամբ:

—

Թիֆլիսից հեռագիր է ուղարկված էջմիածնի սինօդին, որով գաւառական պատգամաւորներից ոմանք հարցնում են, թէ ինչ անեն. արդեօք ցրվեն իրանց տեղերը, թէ սպասեն Թիֆլիսում, մինչև որ սինօդը կարգադրութիւն կանի օրինաւոր ժողով գումարելու մասին:

—

Թեմական առաջնորդի մարտի 8-ին հրաւիրած ժողովում ի միջի այլոց յայտնի եղաւ նաև հետևեալը: Առաջնորդի հրահանգի մէջ ասված չէր, թէ Թիֆլիս քաղաքի պատգամաւորները որ և է պատճառով բացակայ լինելու դէպքում կարող են հաւատարմագիր տալ մէկ ուրիշին, իրանց փոխանակ մասնակցելու ժողովին: Ընդհանրապէս կարծվում էր, որ այդ բանը ընդունելի չի լինի թեմական իշխանութեան կողմից, ուստի ոմանք, օրինակ պատգամաւոր Ալէքսանդր Մելիք-Ազարեանց և պատգամաւոր Նազար Ղազարեանց միայն թղթով յայտնել էին իրանց կամքը, թէ ում են ընդունում թեմական պատգամաւոր: Բայց ժողովում յայտնվեց, որ Հրեշտակապետաց եկեղեցու պատգամաւորը—Ջերքէզեանց հաւատարմագիր տուել էր պ. Սպանդար Սպանդարեանին, որով նա իրաւունք էր ստացել մուտք ունենալ մարտի 8-ի ժողովում: Ցամենայն դէպս դա նորութիւն էր:

—

ԲԱԳՈՒԻՑ մեզ գրում են. «Ամսիս 3-ին Թիֆլիսի հայոց դերասանական խումբը առաջին անգամ այստեղ ներկայացրեց «Քոյր Թէրեզա» դրաման: Տ. Սիրանոյշ իր լաւ խաղի պատճառով արժանաւոր ընդունելութիւն գտաւ հասարակութեան կողմից. ծափահարութիւններին վերջ չը կար: Միւս դերակատարները լաւ էին և առհասարակ ոչ ոք իր դերը չէր փչացնում: Հաւատացած կարելի է լինել, որ այս տեսակ ներկայացումները միշտ կը յաճախվեն»:

—

ԱԽԱԼՑԽԱՅԻՑ մեզ գրում են. «Բարեգործական ընկերութեան տեղական ճիւղի գրադարան-ընթերցարանի գործը կաղում է: Ցաճախորդների (ոչ անդամ) թիւը միջին թւով օրական ամենաշատը 4 կարելի է հաշւել, իսկ գիրք վերցնողներինը աւելի քիչ: Այս բոլորից յետոյ մարդ ակամայ հարց է դնում. ինչու համար է այն մեծ և փառաւոր դահլիճը. միթէ նա պիտի լինի մի քանի մարդկանց փառասիրութիւնը յագեցնող կոթող. իսկ եթէ այդ հաստատութիւնը պիտի ծառայի ժողովրդի պէտքերին, ապա պէտք է դնել այն հիմքերի վրա, որ ամենևին մատչելի լինի: Մենք չենք ուզում մի բոպէ անգամ մտածել, թէ տեղական վարչութեանը այդ միջոցները յայտնի չեն: Հակառակ դէպքում մենք մատնանիշ ենք անում պ. Խ. Մալումեանի մի շարք յօդուածների վրա, որոնք նուիրված էին ժողովրդական-էժանագին գրադարանների հարցին և որոնք լոյս տեսան «Մշակի» 88 և 89 թ. համարներում: Թէ չէ՝ ինչի նման է. խնդրել սրան-նրան, որ իրանց մէջ մի կերպ հարիւր րուբլի գոյացնեն և ժողովրդի կողմից իբրև գրաւական ներկայացնեն ընկերութեան. դա անգործնական բան է, ախար վարժապետները հարիւր րուբլի տան...»

—

ՀԻՆ-ՆԱԽՋԵՒԱՆԻՑ մեզ գրում են. «Մի Թուրք երիտասարդ, մի քանի տասնեակ հազար րուբլիներ յարժողութեամբ շոգեմեքենայ և զանազան ճնշիչ մեքենաներ է բերել տուել Մոսկվայից, որոնք պէտք է ծառայեն զանազան տեսակի ձէթեր պատրաստելու համար: Ուրեմն Հին-Նախիջևանում լինելու է «ձիթահանական գործարան» ոչ թէ նահապետական ձևով, ինչպէս մինչև հիմա չարչարվում էին—այլ եւրոպական: Գործարանին կից կը լինի և արհեստանոց: Թէ ոչքան կը զարգանայ այստեղ ձէթերի արդիւնաբերութիւնը, այդ ցոյց կը տայ ապագան: Կատարեալ աջողութիւն ցանկանալով երիտասարդ գործարանատիրոջը, մանրամասնութիւնները թողնում եմ մի ուրիշ անգամի:»

ԱՐՏԱՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ՔԱՂՈՒԱԾՔՆԵՐ ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆԻ ԼՐԱԳԻՐՆԵՐԻՑ

«Վանայ ճանապարհում, Դիւշմանայ Ձորում Պարսկաստանի կարաւանը թալւի է թոնվում և 3 պարսիկ թուքից խեղդվում:

«Լուրեր են պտտում ժողովրդի մէջ պարսկաթրքական մի պատերազմի համար:

«Նշան Թէրզիբաշեան մանուկը Վանայ մէջ զարնված է: Լուր կայ որ տակաւին չէ մեռած և տանջվում է վէրքերի ցաւից:

«Ատրպատականի նախկին կուսակալ էմիր, Նիզամը հասած է Թէհրան. շատ կարելի է որ նախարար լինի: Շահը մինչև ցարդ իր վստահութիւն չէ կորցրած իր հաւատարիմ հպատակներից և երբէք երկիւղ էլ չունի: Արտասահմանում տարածված լուրերը մի տեսակ կասկածոտ և մելամաղձոտ պաշտօնէից մտքեր են, և նոյնպէս այդ մրտքերի արդիւնք են հիմա դէպի Թէհրան գնացող կամ Թէհրանից եկող նամակաց բացվելը և քննութեանց ենթարկուելը:

«Կարնոյ գաւառում 4—5 քրդաբնակ գիւղեր մեծամեծ վնասներ են կրում անծանօթ աւազակներից: Հիմա տեղային կառավարութիւնը չը կարենալով գտնել աւազակները, նոյն գաւառացի 26 հայեր ձերբակալած և բանտարկած է, իբրև աւազակաց պաշտպաններ կամ հէնց աւազակներ:

«Այս ծննդեան ծրագալոյցի գիշերը Շէքակի Քրդերից տասն զինված մարդիկ գալիս են Քապիկ հայաբնակ գիւղը (Սալմաստի պարսկաթրքական սահմանագլխում) և ժողովրդին շատ նեղութիւններ տալուց յետոյ, մի քանի ոսկիներ առնում և գնում են: Այսպէս են անում նաև ուրիշ մի քանի հայաբնակ գիւղերին:

«Դէվրիշ-Քուլունկ քուրդ ցեղապետը որ այս աշնան իր 200 տուն ցեղի հետ Թիւրքիայից գաղթեց Սալմաստ և իր ցեղը ձմերելու համար ցրրվեց հայաբնակ գիւղերը, շատ նեղութիւններ է տալիս հայերին: Ժողովուրդը վախենում է որ այս գարնան աւելի մեծ վնասներ պիտի կրէ Թիւրքիայում յայտնի աւազակապետ Դէվրիշ-Քուլունկից: Մի քանի օր առաջ սրա ծառաները մի վիրաւորված ոչխարի համար Հախվէրան գիւղի հայ կանանց վրա դաշոյն են բարձրացնում և պահանջում որ ոչխարի գինը վճարեն: Դէվրիշ-Քուլունկն իր ցեղից մի քանի տուն էլ բռնի բնակեցրել է Դերիկայ վանքում:»

Կ. ՊՕԼՍԻՑ ԸՆՏՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Կ. Պօլսի աշխարհական և հոգևորական պատգամաւորների ընտրութեան համար հաղորդում են հետևեալը.

«Ամենայն հայոց ընդհանրական հայրապետի ընտրութեան մասնակցելու համար՝ ս. Էջմիածնի սինօդին կողմէ ուղղեալ հրաւիրագրերն արդէն ղրկուած ըլլալով թեմակալ առաջնորդարաններուն, խառն ժողովն պլաղեցաւ Կ. Պօլսոյ թեմի պատգամաւորներու ընտրութեան խնդրովն և աշխարհական պատգամաւոր ընտրեց Կիւմիւշկէրտեան Տիգրան էֆէնտին: Իսկ եկեղեցական պատգամաւորին ընտրութիւնը վերապահուեցաւ Ս. Պատրիարք հօր: Արևելք կը տեղեկանայ թէ՝ Տ. Մաղաքիա եպիսկոպոս Օրմանեան հաւանաբար Պօլսի եկեղեցական պատգամաւոր պիտի որոշուի Ս. Պատրիարք հօր կողմէ:»

ԱՐՏԱՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

—Նախկին թագաւոր Միլան խնդրել է սերբիական կառավարութիւնից՝ իրան արձակել Սերբիայի հպատակութիւնից:

—Հռոմից գրում են, որ Վատիկանի և ֆրանսիական կառավարութեան մէջ սկսվել են բարեկամական յարաբերութիւններ:

—Լօնդօնից գրում են, որ Սօլսբրիի մինիստրութեան դրութիւնը բաւական խախտւած է դարձել վերջին ժամանակներս:

—Վիլհէլմ կայսրը, ինչպէս գրում են Բեռլինից, դեռ ևս բոլորովին չէ առողջացել:

—Կ. Պօլսից տեղեկութիւններ են հաղորդում արտասահմանի լրագիրներին, որ Թիւրքիայի ասիական նահանգներում աւազակութիւնները սաստկանում են և իշխանութիւնը անկարող է զսպել դրանց:

—Վիէննայից հեռագրում են, թէ տարածվել են լուրեր, որ իբր թէ բուլգարական կառավարութեան և Բ. Դրան մէջ եղած յարաբերութիւնները շատ սուր բնաւորութիւն են ստացել:

—Լրագիրները հաղորդում են, որ 3000 իտալացի բանուորներ, որոնք անգործ էին մնացել հայրենիքում, Մակեդօնիա են ուղևորվում՝ երկաթուղիական աշխատանքների համար:

—«Բէյտէրի» գործակալութիւնը հաղորդում է, որ բարօն Հիրշ քսան և հինգ հազար ֆլօրին նուիրեց Վիէննայի անգործ բանուորներին:

„ՄՇԱԿԻ" ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ՀԻՒՍԻՍԱՅԻՆ ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆԻՑ

ԼՕՆԴՕՆ, 6 մարտի: Հանքային բանուորների դաշնակցութիւնը վճռեց, որ երկուշաբթի օրվանից սկսած, երբ աշխատանքները կը վերանորոգվեն, բանուորները բանեն շաբաթը միայն երեք օր. ապրիլի 11-ից սկսած երկուշաբթի օրերը աշխատանք չի լինի:

ԲԵՐԼԻՆ, 7 մարտի: Մարտի 18-ի տարեդարձի առիթով, հազարաւոր ժողովուրդ այցելեց Ֆրիդրիխսհէյմի գերեզմանները և պսակներ դրեց դրանց վրա: Պօլիցիան ձեռք առաւ նախազգուշութեան մեծ միջոցներ. հարևան Գէզատէ-Շտրասէի մէջ ընդհարումն տեղի ունեցաւ, որի ժամանակ մի քանի մարդիկ վիրաւորվեցան և ձերբակալվեցան: «Kreuz Zeitung» լսել է, որ պետական կանցլէրը հրաժարականի խնդիրք է տուել, բայց այդ լուրը այժմ դեռ չէ կարելի ստուգել:

ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ, 7 մարտի: Հեսսենի մեծ դուքս Էռնստ-Լիւդվիգ նշանակված է 18-րդ դրագունների գնդի շէֆ:

ԲԵՐԼԻՆ, 7 մարտի: Լրագիրները քննադատելով մինիստրական ճգնաժամը, ցանկութիւն են յայտնում որ լուսաւորութեան մինիստր կոմս Ցէյդլիցի հրաժարականից առաջացած ճգնաժամը միայն դրանով էլ վերջանար: «Nord. Allg. Zeitung» ասում է, որ իրան յայտնի չէ ճգնաժամի ընթացքը. «Vossische Zeitung» լրագիրը նոյնպէս չը գիտէ թէ արդեօք ընդունված է Ցէյդլիցի հրաժարականը: Kreuz. Zeitung» կրկնում է երէկվայ լուրը թէ կանցլէրը կրկին հրաժարական է տուել: Կայսրը ուղարկեց քաղաքացիական տանենի կառավարիչ Լուկանուսին կոմս Ցէյդլիցի մօտ, որպէս զի համոզէ նրան յետ վերցնելու հրաժարականը: Ապա մինիստր Ցէյդլից խորհրդակցեց պետական կանցլէրի հետ:

ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ, 7 մարտի: «Край» լրագիրը հաղորդում է, որ հաղորդակցութեան ճանապարհների մինիստրութիւնը մշակում է մի նախագիծ, որով առաջարկվում է բոլորովին վերացնել երկաթուղային տեսչութիւնները:

ՊԱՐԻԶ, 7 մարտի: Դատաստանական իշխանութիւնը համոզված է, որ երէկ ձերբակալված անարխիստ Բուա յանցաւոր է Լօբաու զօրանոցների պայթման գործում, որ նա այդ յանցանքը գործել է մի ընկերակցի հետ, որը նոյնպէս ձերբակալված է: Պօլիցիան ստացել է տեղեկութիւններ, որոնք մատնանիշ են անում ուրիշ պայթիւնների մէջ մեղաւոր հինգ անձանց վրա: Երևի այս գիշեր նոր խուզարկութիւններ կը լինեն:

ԲԵՐԼԻՆ, 7 մարտի: «National Zeitung» ենթադրում է, որ կանցլէր Կապրիվի հրաժարական չէ տուել, այլ միայն մտադրութիւն է ունեցել կոմս Ցէյդլիցի կողմը պահել, իսկ այդ տեսակ մի մտադրութիւն նրա հրաժարականը անհրաժեշտ չէ դարձնում:—կայսրի առողջութիւնն ընդհանրապէս առնելով գոհացուցիչ է. բայց նա հանգստանալու պէտք ունի: Այսօր պրինց Հենրիխ գնաց կայսրի այցելութեան:

ՎԱՇԻՆԳՏՕՆ, 7 մարտի: Երկրագործական դեպարտամենտի հաշւից երևում է, որ ամբողջ երկրագնդի վրա բամբակի հունձը աւելի շատ է եղել քան 1890 թւի պահանջը $1^1/_2$ միլիօն կիլով. 1891 թւի վերաբերմամբ այդ աւելորդը աւելի շատ է: Այդ հաշւի մէջ խորհուրդ են տալիս սահմանափակել բամբակի մշակելը և բամբակի մշակման տեղերում զբաղվել գիւղատնտեսական ուրիշ ճիւղերով, ըստ որում բամբակի մշակելը այլ ևս անկարող է ազգաբնակութեան ապրուստ հայթայթել:

ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ, 8 մարտի: Առանձին մասնաժողովը ստացել է 10,000 ֆրանկ ռումինական թագաւորից և բացի դրանից մարտի 4-ից մինչև 6-ը ստացել է աւելի քան $57^1/_2$ հազար րուբլի, ի միջի որոց 25,000 րուբլի Տվէրի նահանգական զեմստվօյից և 10,000 ր. Կիևվի կալուածական բանկից:

ԼԻԲԱՎԱ, 8 մարտի: Այսօր քաղաքը պատւեց ամերիկացի հիւրերին ճաշկերոյթով, որի ժամանակ Թագաւոր Կայսրի կենացը խմելուց յետոյ, որը ընդունվեց բարձրաձայն «ուրայով», և ազգային օրհներգով, ամերիկական հիւպատոս Կրաուֆորդ ի միջի այլոց ասեց. «Այն ինչ որ այժմ արեց ամերիկական ժողովուրդը՝ համեմատելով ոչինչ է այն ծառայութեան առաջ, որ 30 տարի սրանից առաջ Ռուսաստանը ցոյց տուեց Միացեալ-Նահանգներին, ուղարկելով դէպի մեր ափերը ռուսաց նաւատորմը, ցանկանալով օգնութիւն ցոյց տալ մեզ՝ պաշտպանելու մեր միութիւնը և անկախութիւնը, այլ և այն սպառնալիքը, որ արաւ այն պետութիւններին, որոնք պատրաստվում էին խաւարցնելու ամերիկական գեղեցիկ դրօշակի ամենափայլուն աստղերից մինը»: Ճառի վերջում մեկնելով իր ձեռքը կոմս Բօբրինսկուն, Կրաուֆորդ ասեց, որ տալիս է նրան, իբրև առանձին մասնաժողովի ներկայացուցչին, «ինդիանա» շոգենաւի բեռը: Կոմս Բօբրինսկի պատասխանեց. «Թագաժառանգ Ցեսարևիչ՝ խորը կերպով զգացված լինելով ամերիկական ժողովրդի այդ բարեկամական և մարդասիրական վարմունքից, ինձ յանձնարարեց իր սրտագին շնորհակալութիւնը արտայայտել նուիրատուներին և այն բոլորին, որոնք մասնակից են եղբայրական զգացմունքների այս մեծ գործի մէջ:

ՖԻԼԱԴԵԼՖԻԱ, 9 մարտի: Այստեղ ստացվեց ուսելեղէնի նոր պաշար, որը պէտք է ուղարկվի Ռուսաստան: Այդ պաշարը կուղարկվի ուր հարկն է նաւով:

—

Ս. ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳԻ ԲՕՐՍԱ

Մարտի 6-ին

Լօնդօնի վրա 10 ֆունտ արժէ. .	99 ր.	20 կ.
Բեռլինի վրա 100 մարկ — . .	48 ր,	60 »
Պարիզի վրա 100 ֆրանկ — . .	39 »	35 »
Ոսկի — — արժէ . .	7 »	95 »
Մաքսային կուպօններ — . .	159 »	50 »
Արծաթ — — — . .	1 »	16 »
Բօրսային դիսկօնտներ — . .	$4^1/_4$ »	$5^1/_2$ »
Պետ. բանկի 5% տոմս 1 շրջանի . .	103 »	— »
— — — — 2-րդ — .	103 »	— »
— — — — 3-րդ —	— »	— »
— — — — 4-րդ —	— »	— »
— — — — 5-րդ —	— »	— »
— — — — 6-րդ —	102 »	50 »
6% ոսկեայ րէնտա	157 »	50 »
4% ոսկեայ փոխառութիւն. . . .	— »	— »
Արևելեան 5% փոխառ. 1-ին շրջ.	— »	— »
— — — 2-րդ —	102 »	12 »
— — — 3-րդ —	102 »	62 »
Ներքին 5% առաջին փոխառութ.	236 »	— »
— — երկրորդ —	220 »	50 »
Պետական երկաթուղային րէնտա.	104 »	75 »
$5^1/_2$ րէնտա	— »	— »
4% ներքին փոխառութեան . . .	95 »	25 »
5% գրաւ. թղթ. ազն. կալ. բանկի	101 »	87 »
Ազն. կալ. բանկի խաղարկութեան Գրաւ. թղթ. — — .	198 »	— »
$5^1/_2$% վկայակ. գիւղ. հող. բանկի.	104 »	50 »
$4^1/_2$% գրաւական թղթեր կալուած. փոխ. կրեդիտ. ընկեր. մնտալ. .	149 »	50 »
— — — թղթադ. .	101 »	— »
Պետերբուրգի քաղաքային կրեդիտ. ընկերութեան օբլիգացիաները. .	102 »	25 »
Մոսկվայի քաղաք. օբլիգացիաներ.	101 »	75 »
Օդէսայի — — .	101 »	75 »
Թիֆլիսի — — .	99 »	50 »
Գրաւ. թղթ. Թիֆլիսի կալ. բանկի.	102 »	— »
— — Քութայիսի — .	102 »	— »

Ս. Պետերբուրգի բօրսայի տրամադրութիւնը ամուր է:

Խմբագիր-հրատարակող՝ ԳՐԻԳՈՐ ԱՐԾՐՈՒՆԻ

Յ Ա Յ Տ Ա Ր Ա Ր Ո Ւ Թ Ի Ւ Ն Ն Ե Ր

Մ Ր Ց Ո Ղ

ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆԸ — ՎԴՂՎԱԾ

„ՎԻԵՆՆԱՅԻ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ“

(ВѢНСКІЙ МАГАЗИНЪ)

Գոլովինսկի Պրոսպեկտի վրա, առաջին գիմնազիայի հանդէպ, տուն Մղնիանիի:

Ստացել ենք ՄԵԾ ՔԱՆԱԿՈՒԹԵԱՄԲ գարնանային և ամառնային սեզոնի համար ՏԴԱՄԱՐԴԿԱՆՑ և ԵՐԵԽԱՆԵՐԻ ՊԱՏՐԱՍՏԻ ՀԱԳՈՒՍՏՆԵՐ ամենանորոյթ ձևի: Ազգակիցների յաւելեան համար վաճառատունը յետոյն երաշխաւորում է:

Գ ն ե ր ն է ժ ա ն և ա մ ե ն ք ի ն մ ա տ չ ե լ ի ե ն:

խոնարհաբար՝ եղբայրները

№ 28 1—5

Թ Ի Ֆ Լ Ի Ս Ո Ւ Մ

BATEAUX A VAPEUR FRANÇAIS N. PAQUET ET COM.

ՖՐԱՆՍԻԱԿԱՆ ՆԱՒԱԳՆԱՑՈՒԹԵԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Ն. ՊԱԿԷ եւ ԸՆԿ.

Շոգենաւերի կանոնաւոր և ուղղակի երթեւեկութիւն ՄԱՐՍԵԼԻՑ դէպի ԲԱԹՈՒՄ, չորեքշաբթի օրերը, երկուշաբթը մի անգամ, չորեքշաբթի 25 գիւտնութիւնից (6 յունվարից) սկսած և փոխադարձ

Բաթումից Մարսել մտնելով Տրապիզոն, Սամսոն, և Կ. Պոլիս:

ԲԱԹՈՒՄԻՑ ՇՈԳԵՆԱՒԵՐԸ ԴՈՒՐՍ ԵՆ ԳԱԼԻՍ

Չորեքշաբթի,	19 փետրվարի (2 մարտի)	շոգենաւ	ԱՐՄԵՆԻԱ	նաւապետ	ՏԻՐԱՆ
—	4/16	—	—	ԱՆԱՏՕԼԻԱ	—	ԳԱՐՐԻԳ
—	18/30	—	—	ՄԻՆԳՐԵԼԻԱ	—	ԲՈՒԼԴՈՒՐԻ
—	1/13	ապրիլի	—	ԱՐՄԵՆԻԱ	—	ՏԻՐԱՆ

և այլն, երկու շաբաթ մի անգամ ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ օրերը, 4 ժամին կէսօրից յետոյ: Ցամաքների գները ուղղակի երթեւեկութեան Բաթումից դէպի Փարիզ եսկական փեցք պակասեցված են:

Տեղեկութիւններ համար ճանապարհորդների և բեռների մասին թող բարեհաճեն դիմել ընկերութեան գործակալներին. ԲԱԹՈՒՄՈՒՄ պ. Գարունինին, Նոպլեյեմագա, ԹԻՖԼԻՍՈՒՄ պ. Վիկտոր ԺԱՐՍՕՆԻՆ Միքելի-փողոցում, նախկին գինուոր Տէր-Աստուածատուրի տանը, ԲԱԳՈՒՈՒՄ, Սամուել Գիրգորովին, Նոյկոլաեւսկայա հրապարակ և ՆՈՎՈՐՕՍԻՑԿՈՒՄ պ. Լուի Բրեոնին (№ 124) 10—10 (և. շ.)

ՔԱՂԱՔԱՅԻՆ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆԸ սրանով յայտնում է ընդհանուր գիտութեան, որ այս մարտի 11-ին, ցերեկվայ 12 ժամին անուդ է նշանակված կապալով տալու Քեռուրեան Հիւանդանոցի և նոր կառուցանվող զորանոցների մէջ գտնվող ճոխքեր նաւթեցուցով քաշ հանելու համար:

Պայմանների մասին կարելի է տեղեկանալ վարչութեան գրասենեակում ամեն օր առաւօտեան 10 ժամից մինչև 2 ժամը բացի տօն օրերից: 2—2

(№ 19) Դ. Դ. **ԼԱՐՇԵՒ** ՍԵՐՄԵՐԻ ՊԱՀԵՍՏՈՒՄ Միխայլովսկի կամուրջի վրա, տնարկի № 174: **ՍՏԱՑՎԱԾ ԵՆ ԹԱՐՄ ՍԵՐՄԵՐ** ԲԱՆՋԱՐԵՂԵՆՆԵՐԻ ԵՒ ԾԱՂԻԿՆԵՐԻ:

Պրեյսկուրանտները ուղարկվում են ձրիաբար: 10—25

ԹԻՖԼԻՍԻ ՔԱՂԱՔԱՅԻՆ ԻԳԱԿԱՆ ՊՐՈՖԵՍԻՈՆԱԼ ԱՐՀԵՍՏԱՆՈՑԻ ԱՐՀԵՍՏԱԳԻՏԱԿԱՆ ԵՐԵԿՈՅԵԱՆ ԴԱՍԵՐ.

1) Հանդերձների և սպիտակեղէնի ձևի դասեր գլոգյենիոս մեթոդով և Ճերգերի ֆրանսիական մեթոդով:

2) Կարի դասեր մեքենային ժալիթեհրերով:

3) Հարթակարի և գանազան ձեռագործների դասեր:

4) Դասեր ասղրական և ծխական դպրոցների ուսուցչուհիների պատրաստելու համար:

Վճարը ամսական 2 րուբլի: երեկո անգամ շաբաթը 5-ից մինչև 7 ժամը երեկոյեան:

Տարրական և ծխական դպրոցների ուսուցչուհիները կարող են ազատ դասերը լսել: (№ 23) 6—40

ԱՌԱՋԻՆ ԶԻԹԱՀԱՆ ԳՈՐԾԱՐԱՆ

Ց. ԹԱՑԻՐՕՎԻ ԵՒ Կ. ԱԼԻԽԱՆՕՎԻ

ԹԻՖԼԻՍՈՒՄ

Մեծ պաշար համար գործարանում կայ մեծ քանակութեամբ ծախելու համար հետեւեալ տեսակների ՁԷԹ. 1) ԿԵՐԱԿՐԻ քունջութի, կանեփի, կտաւատի. 2) ԱՅՐԵԼՈՒ, 3) ԵՓԵԼՈՒ ներկելու համար, այլ և կտիր և եղներ կերակրելու համար: Քունջութի ձէթը մաս մաս ծախվում է մէկ և երկու ֆունտանոց ամանները հետևեալ խանութներում. 1) Դ ե ղ ա տ ա ն ա պ ր ա ն ք ն ե ր ի Կ ո վ կ ա ս ե ա ն ը ն կ ե ր ո ւ թ ե ա ն վ ա ճ ա ռ ա տ ա ն ը. 2) Զ օ վ ա ն ի ի խ ա ն ո ւ թ ո ւ մ, Գոլովինսկի պրոսպեկտ, տուն Դօբրժանսկու և Վորոնցովի արձանի մօտ. 3) Ա լ ի խ ա ն օ վ ի խ ա ն ո ւ թ ո ւ մ, Գոլովինսկի պրոսպեկտ, տուն Դօբրժանսկու. 4) Մ ի ր զ ա խ ա ն օ վ ի խ ա ն ո ւ թ ո ւ մ, Պուշկինսկայա փողոց. 5) Բ ե ժ ա ն օ վ ի խ ա ն ո ւ թ ո ւ մ, Միքայելեան փողոց. 6) Բ ա գ ա ր օ վ ի խ ա ն ո ւ թ ո ւ մ, Նիկոլաեվսկայա փողոց, սեփական տուն. 7) Վ ա ր վ ա ր օ վ ի խ ա ն ո ւ թ ո ւ մ, Գոլովինսկի պրոսպեկտ տուն Օրբելիանիի. 8) Ս ա ր ա ջ ե վ ի խ ա ն ո ւ թ ո ւ մ, Գոլովինսկի պրոսպեկտ, տուն Բաբանասովի:

Բոլոր տեսակ ձէթերի մաս մաս վաճառումը սեփական վաճառատներում. 1) Ս օ ղ դ ա տ ս կ ի բ ա զ ա ր, տուն Բուղղանովի, մսավաճառների մօտ. 2) Թ ո ւ ր ք ա ց Մ ա յ դ ա ն, քաղաքային բուտկայում. 3) Օ լ գ ի ն ս կ ա յ ա փ ո ղ ո ց, տուն Մեբուրնութովի, քաբածուխի պահեստի կողքին և 4) Հ ա ւ լ ա բ ա ր ի հ ր ա պ ա ր ա կ, քաղաքային բուտկա № 1:

Պահեստը և գրասենեակը զետեղված են Երևանեան շոսէյի վրա, սեփական տանը:

(№ 18) 8—14 (և. շ.)

Միայն փաբրիկային այդ մարկա կրելով, վաւեր է համարվում.

Huste-Nicht

Gerichtl. geschützt

ՄԻ՛ ՀԱԶԻՐ

Մեղրից և խոտերից պատրաստված մալց-էկստրակտ և կոնֆէտներ

Լ. Գ. ՊԵՏՇ ԵՒ ԸՆԿ. ԲՐԷՍԼԱՈՒԻ ՄԷՋ:

Քիմիական վերլուծութեամբ և բժշկական փորձերով ապացուցված է, որ այդ պրէպարատները չեն պարունակում առողջութեան համար որ և է վնասակար բաղադրութիւններ, և այդ պատճառով նրանց ներմուծումը Ռուսաստան և նրանց այղտեղ ծախելը թոյլատրված է:

ԳԻՆԸ. շիշը 1 ր. 25 կ. և 2 ր. 40 կ. կոնֆէտները 30—50 կոպ.:

Գլխաւոր պահեստ Ռուսաստանում

Վ. ԱՈՒՐԻԽԻ մօտ

ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳՈՒՄ, Կոլոկոլնայա 18/19

Վաճառվում է Ռուսաստանի բոլոր դեղագործարաններում և դեղատներում:

(91—№ 127) 8—16 (ամսի 10 և 25)

ԼՈՒՍԱՆԿԱՐՉԱՏՈՒՆ „ԷԼԵԿՏՐԱ“

(Թիֆլիսում, Վորոնցովի արձանի դիմաց, Մակկէրի դեղատան վերնայարկում).

Ընդունվում են ամեն տեսակ լուսանկարչական պատուէրներ, մատչելի գներով: Պատուէրները կատարվում են մաքուր և խնամքով: Նկարչական գործերը կատարում է նկարիչ Պօղոս Տէր-Աստուրեան: № 20

КРАСКА для ВОЛОСЪ В. ГЕНА ВЪ ВѢНѢ изъ ГРЕЦКИХЪ ОРѢХОВЪ.

ОХРАНИТЕЛЬНАЯ МАРКА.

БЕЗВРЕДНОЕ СРЕДСТВО ДЛЯ БЫСТРАГО ОКРАШИВАНІЯ ВОЛОСЪ и БОРОДЫ въ ЧЕРНЫЙ РУСЫЙ, ТЕМНО- и СВѢТЛО-КАШТАНОВЫЙ ЦВѢТЪ.

ЦѢНА ЗА ФЛАКОНЪ съ ПЕРЕСЫЛКОЙ 3 Р. ГЛАВН. СКЛАДЪ ДЛЯ РОССІИ В. АУРИХЪ въ С. ПЕТЕРБУРГѢ КОЛОКОЛЬНАЯ 18.

(№ 140) 5—10 (ամսի 25)

Մի Օտարաքաղաքացի **ՏԻԿԻՆ** կամենում է պարապմունք ունենալ մի որ և է խմբագրատան կամ գրասենեակում, կամ վերջապէս մի որ և է առևտրական հիմնարկութեան մէջ: Գիտէ հաշւապահութիւն: Դիմել „ՄՇԱԿԻ“ խմբագրութեանը: № 22. 5—5

ԱՄԵՆԱԿԱՐԵՒՈՐ ՏԵՂԵԿԱԳԻՐ վաճառականական դասակարգին պատկանող իւրաքանչիւր անձի համար. ՄԱՏՉԵԼԻ ՁԵՌՆԱՐԿ առևտրական հաշւարարութիւնը առանց ուսուցչի օգնութեան ուսումնասիրելու համար:

Ս. ՄԱՆՈՒԷԼԵԱՆԻ

ՁԵՌՆԱՐԿ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ՀԱՇՒԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԻ

Տոկոսների լիակատար աղիւսակներով, 1-ից մինչև 10.000 րուբ. համար. 1%-ից մինչև 12%. Վաճառվում է եղբարց Ծովիանովների բանկային գրասենեակում և հեղինակի մօտ. Тифлисъ, Нагорная ул., № 9. Օտարաքաղաքացիք դիմում են վերջին հասցէով С. П. Мануэльянцу.

Գինն է 1 րուբլի: փոստի ծախս 21 կ. Գրավաճառներին զիջում կը լինի: 76—150

(91—№ 95)

Чистый Какао Блоокеръ

ԿԱԿԱՕ

Թասը նստում է միայն 4 կոպ. Բոլլանդական պատրաստութիւն.

ՄԱՔՈՒՐ ԵՒ ՍՆՆԴԱՐԱՐ ՓՈՇԻ.

Առաջարկվում է առողջացողների և երեխաների համար.

Питательный Напитокъ

№ 18

Միակ պահեստ կովկասում՝ Բարձրագոյն հաստատված դեղագործական ապրանքների կովկասեան ընկերութեան մէջ Թիֆլիսում և Բագուում: 49—50 (շ.)

ԷԼԷԿՏՐԱԿԱՆ ԼՈՒՍԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ

Ըժի հասցնելը տարածութեան վրա.

ՏԵԼԵՖՈՆՆԵՐԻ ՍԱՐՔԵԼԸ.

Էլէկտրական նշաններ.

ԶԱՆԳԱԿՆԵՐ

ԳԱԼՎԱՆՕՊԼԱՍՏԻԿԱ.

Էլէկտրոլիզ,

Ակումուլատորներ, Էլէմենտներ,

ՇԱՆԹԱՐԳԵԼՆԵՐ.

Նախահաշիւներ և ծրագիրներ ձրիաբար.

(91—№ 5)

ԷԼԷԿՏՐՕՆ

ԳԼԷԲՕՎ եղբայրների

ՐՕՍՏՕՎ (Դօնի վրա)

Մեծ Սադովայա փողոց, 24

РОСТОВЪ (на Дону)

БР. ГЛѢБОВЫ

Большая Садовая, 24.

ԳԱԶԱՅԻՆ ՆՈՐ ՇԱՐԺԻՉՆԵՐ

Օտտօ սիստեմայի, որոնք իրանք իրանց են ուղղում ու օծում:

Գազի համար — ածուխից,

— — — նաւթից,

— — — անտրացիտից,

— — — կէրօսինից

1/2-ից մինչև 120 ձիու ույժի

Շոգեմեքենաներ մեծ արագութեան.

54—100 (և. շ.)